43

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

EXCRESCENTIA NASI

CUM HÆMORRHOIDUM ANOMALIIS CONNEXA,

Quam

AUSPICE DEO PROPITIO

Et Conſenſu atque Auctoritate Gratioſæ Facultatis Medicæ,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore ſuo omni honoris cultu proſequendo,

PRO LICENTIA

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQVE CONSUETIS

ANNO MDCCXXIX. D AUGUST.

PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI

SUBJICIET

RESPONDENS

JOHANNES CONRADUS SCHIERWASSER,

MAGDEBURGICUS.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.

PRÆLOQUIUM.

Quando ſonticorum quorundam affectuum, ſive ad Medicinam Clinicam, ſive Chirurgiam ſpectantium, origines inquirimus, tunc tales interdum detegimus & invenimus, quæ cum illis morbis nihil plane commercii habere videntur; quare haud ſemper veræ & genuinæ cauſæ agnoſcuntur, ſed aliæ, quæ in intricatis affectibus quaſi per conjecturam & manifeſtam incertitudinem accuſari vulgo ſolent, quæ tamen ad præſentem cauſam interdum haud quadrant, velut acrimonia ſanguinis, ſcorbutica intemperies, obſtructio minimorum vaſculorum, decubitus catarrhalis &c. nam ſingularis morbi ſpecies & indoles occæcat quandoque obſervatores, ut vix ſibi perſuadere velint, quod ab ejusmodi cauſa tales morbi ortum ducere poſſint: etenim nonnunquam eminens

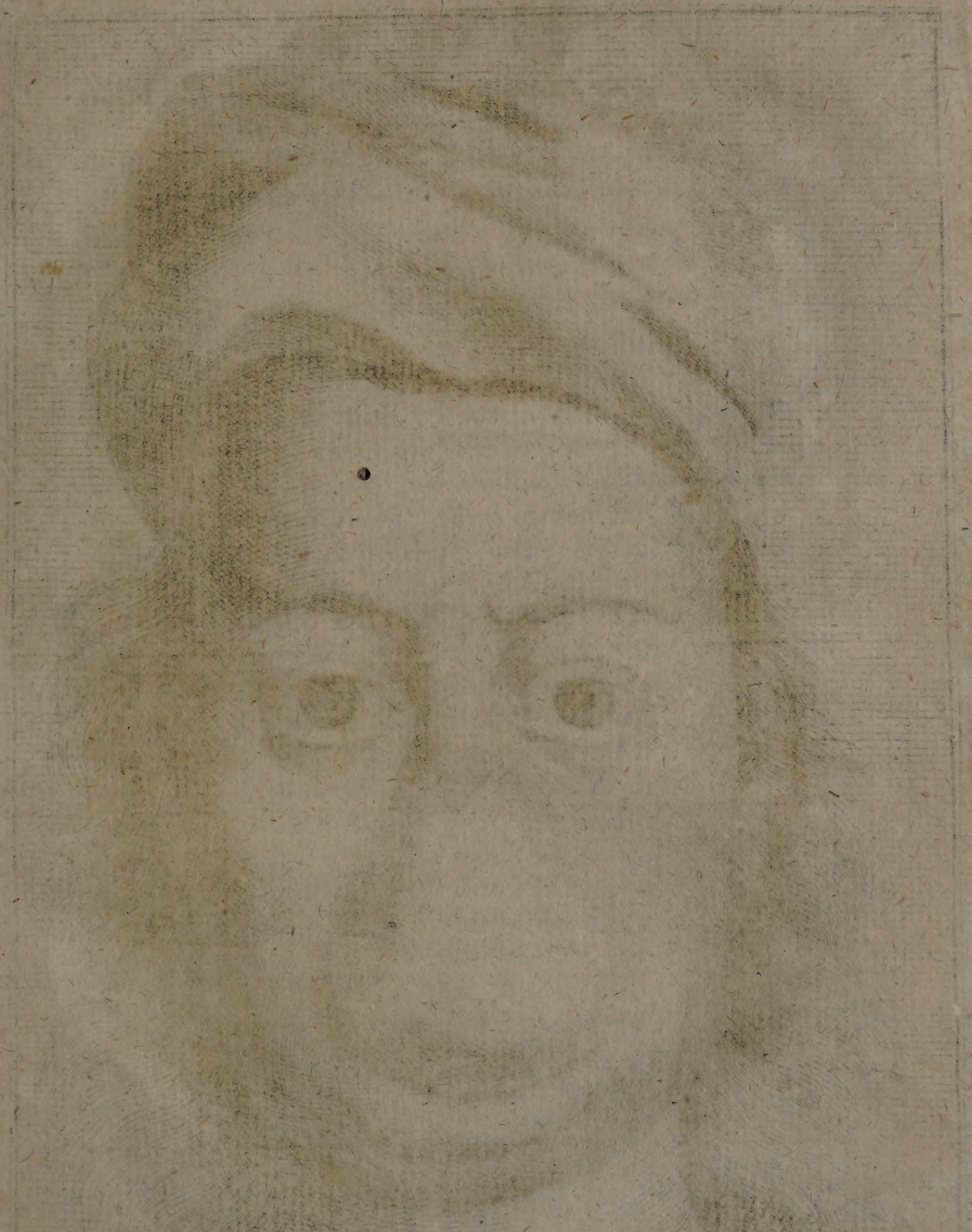
diverſitas loci occurrit, quando v.g. ſudores pedum ſuppreſſi, ventriculi, pectoris & capitis affectus cauſantur, quando pedum œdemata retrocedentia, catarrhos ſuffocativos, apoplexiam &c. provocant; quandoque differentia cauſæ & effectus ſcrupulum injicit, quo minus utriusque conſenſum aliqui admittere malint; hinc cauſa ſic dicta frigida & ſeroſa non facile conjuncta adſeritur cum effectu, ſanguinis motum & ſtatum concernente & viceverſa, v.g. quando a ſuppreſſis ſeri evacuationibus, Hæmorrhagiæ, inflammationes &c. aut a ſuppreſſis Hæmorrhagiis œdemata, catarrhoſæ fluxiones, cachexia, hydrops &c. originem trahunt: ita aliquando offenſam parit ipſius morbi conditio, quando ſingulares corporis externi deſœdationes, aut tumores, concrementa, efflorescentiæ, ulcera, aliæque ſpecies corruptionum a certis ſalutaribus evacuationibus turbatis oriuntur: hæc obſervatio ſicut admodum ampla & crebra eſt, ita hoc loco tantum nonnullorum ſingularium affectuum ex *Hæmorrhagiarum* negotio provenientium memoriam injicere lubet: quod ex *Narium Hæmorrhagiis*, præcipue turbatis, Polypus narium, ozæna, tubercula faciei, puſtulæ faciei, vari, gutta roſacea, viſus debilitatio, catarracta, apoplexia, deliria & uti *Hæchſtetterus decad. 2. caſ. 9.* obſervavit, ſuggillationes in corpore &c. &c. proveniant, paſſim ab authoribus recenſetur: ita *Hæmoptyſin ex ulcere pedis ſanato* commemorat *Rhodius Cent. 2. obſ. 35.* quod Polypus cordis ex prægreſſa Hæmoptyſi proventum ſuum capeſſat, attenti obſervatores facile agnoſcunt & teſtantur: quid

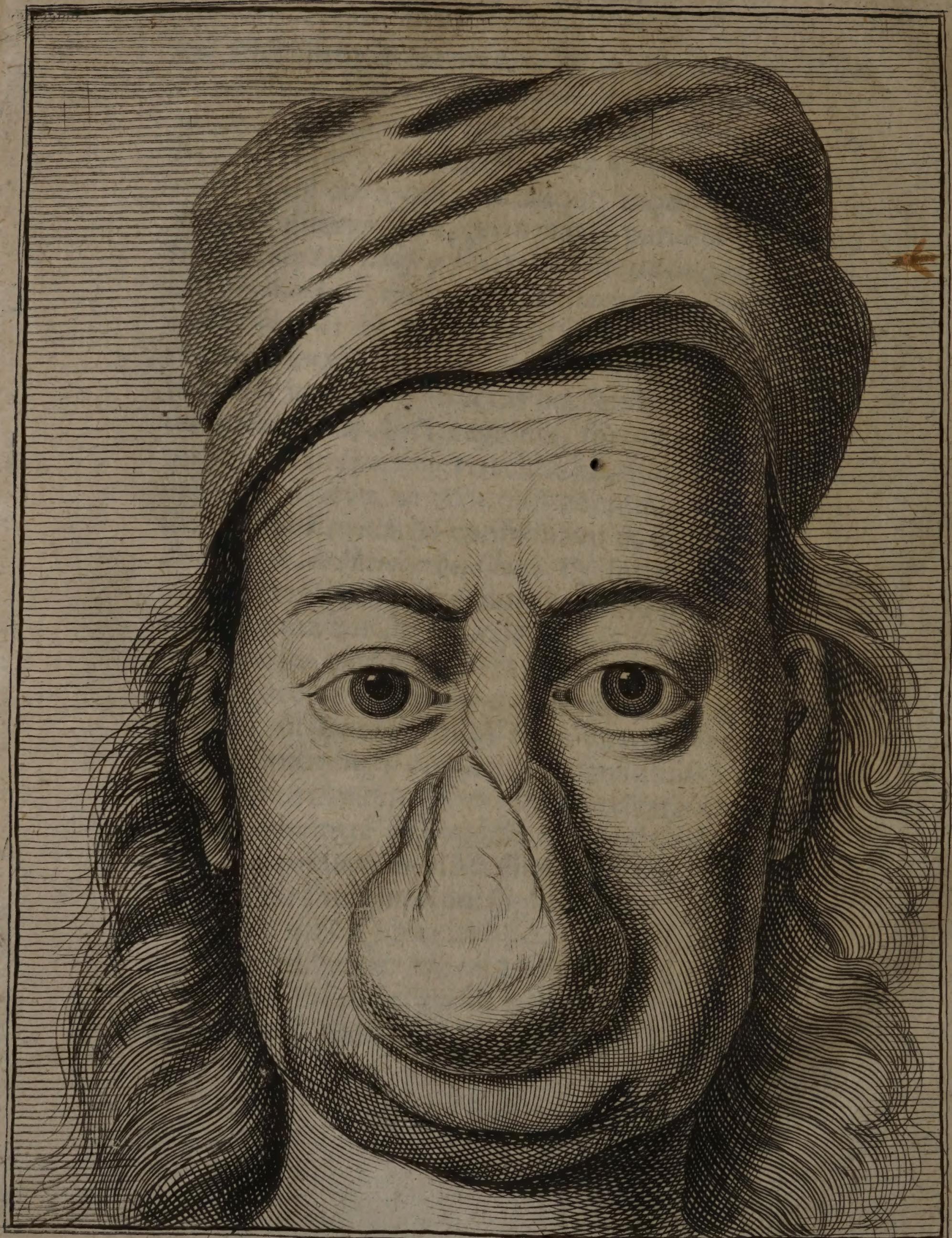
de

de *Menſium* fluxu proferre liceat, varia confirmant teſtimonia, ex quibus tantum pro meliori præſentis meditationis illuſtratione nonnulla allegare placet: ſic *Gockelius Cent. 2. conſ. 67. Cariem & exeſionem Cranii a ſuppreſſione Menſium* deducit & commemorat: *Riedlinus Cur. med. 96. Varices Menſium inſtantium indices* & *curat. 421. tumorem totius fluxum Menſium antecedentem* recenſet; *Horſtius obſerv. ſingul. Part. 2. Lib. 1. p. 76. de Menſibus diminutis cutis fœditatem inferentibus* hiſtoriam affert: *A. N. C. Dec. 1. an. 3. obſ. 62.* allegant *ſcabiem Menſtruam a Menſibus retentis*, ut & *Dec. 2. an. 5. app. p. 11. Scabiem mammarum ex Menſium retentione*: *Verrucas ex Menſibus retentis Salmuthus Cent. 5. obſ. 27.* deſcribit: *Scultetus obſ. 46.* profert Caſum de *Cancro mammæ ex ſuppreſſis Menſibus*, *Acta Berolinenſia dec. 1. Vol. 5. p. 48.* enarrant caſum *de fœde ulceroſa facie e Menſium emanſione.* & de *Carie tibiæ ex imminuto Menſium fluxu p. 37.* Similes peculiares affectus, cum Menſibus connexos, proferunt Breßlauiſche Geſchichte 25. Verſ. *p. 319. de Menſtruo apoſtemate dextri pollicis ex Menſium ceſſatione*: *de annua exulceratione pedum ex prœmatura Menſium ceſſatione*: diverſa hæc ſunt affectuum ſingularium & externorum, ſubinde ad forum chirurgicum ex parte pertinentium, qui cum Menſibus connectunt ſpecimina; nam de aliis & magis communibus atq; cognitis haud æque nobis ſermo eſt: quomodo etiam Hæmorrhagiæ inter ſe conſentiant, abunde cognitum eſt, in qua obſervatione illam hac occaſione tantum attingimus conſenſionem, quomodo *Narium Hæmorrhagiæ* etiam ex *Hæmorrhoidibus ſubſiſtentibus* originem ducant, quales ca-

ſus allegantur a *Frommanno tr. de Hæmorrhoid. Part. Priori Probl. X. p. 51. conf. Galenus in method. med. Lib. 1. c. 20. de Hæmoptyſi ex Hæmorrhoidibus ſuppreſſ. vid. Galenus lib. 6. de V. S. adv. Eraſ. Amat. Luſit. Cent. 2. cur. 13. Cent. 5. cur. 3.* tales obſervationes aliquo modo illuſtrantur *Thoneri* obſervatione, certo modo parallela, quando hic author *Lib. 5. obſ. 4. p. 228.* dicit: *ita ſanguine per penem promanante, eo conſtricto, hæmorrhagiam narium concitavit natura:* Et quando ſeorſim proceſſum *Hæmorrhoidalem* inquirimus, tunc cum motu & fluxu tali ejusmodi interdum affectus conſentiunt, qui ob differentiam ſedis, loci, regionis, formæ & conſecutionis nihil plane commercii cum Hæmorrhoidibus habere videntur, id quod multis documentis & demonſtrationibus practicis confirmavit & illuſtravit *D. D. Præſes in tr. de Hæmorrhoidibus:* Quantum vero utilitatis afferat rationali Medicinæ cognitio veræ cauſæ & originis morborum, facile peritis viris innoteſcit: Cognitio itaque verarum cauſarum in morborum indagine, facilitat artem medicam & deſiderium ægrotantium, ut ſecundum *Celſi* monitum *ille bene curet, qui bene morborum cauſas agnoſcit:* Præſens conſideratio nexus Hæmorrhoidum cum variis intricatis & ut primo intuitu videntur, abſconditis morboſis afflictionibus conſequentibus tam in Medicina Clinica, quam Chirurgica haud exiguam aut ſuperficiariam promittit utilitatem, quam ob rem Inaugurali hoc Specimine thema quoddam mixtum *Medico-Chirurgicum* ſelegimus, quo in peculiari & notatu digno Caſu EXCRESCENTIAM NASI CUM HÆMORRHOI-

DUM

DUM ANOMALIIS CONNEXAM proponere & explicare annitemur, cui inſtituto ut Divina clementia almo ſuo auxilio & moderamine annuat, eſt quod in limine præſentis tractationis humillime vovemus & precamur.

§. I.

Quod *Hæmorrhoides* ſub certa qualitate & *ſpeciali* conditione a variis *morboſis* afflictionibus, *externum* etiam corpus invadentibus, *præſervent*, aut illas ſub *alio* reſpectu *provocent*; obſervatio eſt, quæ attentis & *judicioſis* Medicis incognita eſſe haud poteſt; quam ob rem illi, qui aliquo modo reſtrictam & reſpectivam *hæmorrhoidalis* fluxus *ſalubritatem* admittunt, celebre illud *Hippocratis* teſtimonium allegant, quo in *Lib. 6. Epid. Sect. 3. text. 64.* adſerit: *qui Hæmorrhoides habent, neque pleuritide, neque peripnevmonia, neque phagedæna, neque furunculis, neque tuberculis therebinthi figuram habentibus corripiuntur; fortaſſis autem neque lepris, fortaſſis neque vitiliginibus: multi tamen intempeſtive curati, talibus non tarde correpti ſunt;* quo etiam *Avicennæ* effatum ſpectat, quando *Lib. 3. fen. 17. tr. 1. c. 3.* eloquitur: *& ſcias, quod in ſanguine, qui currit ab Hæmorrhoidibus & ex ano eſt ſecuritas ab herpete eſthiomeno & mania & melancholia & epilepſia melancholica & eryſipela & ab illis, quæ ſunt, ſicut milium & Cancro & excoriatione & ſcabie & glabrie & lepra & pleuriſi & peripnevmonia & phreniſi &c.* Quid porro Hæmorrhoidum *turbæ* ad varios *alios* affectus, *externam* regionem occupantes & ſub-

ſubinde *chirurgicam* opem expectantes, contribuant, *diverſis* teſtimoniis probari poſſet, hinc *Felix Wurtzius* in ſua *Chirurgia* annotavit, quod *Hæmorrhoidum ſuppreſſio vulnera quædam externa reddiderit incurabilia*, *conf. Frommannus de Hæmorrhoid. Part. Priori Probl. 48. p. 205.* qui poſterior author in *Part. Poſter. Probl. 41. p. 450.* etiam quæſtionem affert & movet: *an in guttur dolentibus faciemque rubram habentibus hæmorrhoides promovendæ:* quam ob rem *Paulus Sorbait Med. Pract. Tr. 1. c. 68.* dicit: *conveniunt Hæmorrhoides*, (videl. in gutta roſacea) *ob revulſionem, quæ fit eo quod ejusmodi mala ſæpiſſime a ſanguine hæmorrhoidali proveniant, qui poſtmodum diutiſſime ſtagnavit & acris redditus fuit, ad communia emunctoria, amygdalas ſcil. vel faciem, quæ ob laxitatem eum facile recipiunt, rejicitur, in quibus phlogoſin & inflammationem excitat*, & *cap. 54.* dicit: *gutta roſacea etiam a ſanguinis hæmorrhoidalis præaſſati magna copia provenit; hinc certa edocti ſumus experientia hæmorrhoidum apertionem præſentiſſimum guttæ roſaceæ remedium eſſe:* quam veritatem & obſervationem *Frommannus* l. c. exemplo quodam confirmat: quam ob rem etiam *Hæmorrhoidum* apertio *in cruſtoſa facie a Raymundo a Fortis Cent. 1. conſult. 96.* commendatur: ſicut *Bened. Sylvaticus Cent. 2. conſ. 26.* ubi de *tuberculo naſi* tractat, ex *chirurgicis* ſubſidiis commendat, *ſufficientem ſanguinis ſubtractionem etiam ex Hæmorrhoidibus* (de quibus dicit) *ex quibus forſitan hactenus ſanguis eductus fuit:* Similiter *Gabelchoverus Cent. 3. cur. 22. Scabiem malignam ex Hæmorrhoidibus ceſſantibus* recenſet: in *A. N. C. Dec. 2. an. 6. obſ. 97.* commemoratur *Hernia varicoſa fluxu hæmorrhoidali* ſublata: notatu dignus etiam caſus allegatur in *A. N.*

C. Vol.

C. Vol. 1. caſ. 203. ubi ex motu ſanguinis *hæmorrhoidali* menſtrua *congeſtio* ſub oſſe Zygomatico ſiniſtri lateris cum *tuberculo* & aliquot *ſanguinis* ac puris guttularum emanatione contigit: *quamdiu* hic ſtatus perſeveravit, patiens ille a *priſtino* morbo & *Hæmorrhoidum* fluxu, quo *antea* laboraverat, *immunis* fuit; poſteaquam vero *gingivarum* ulcus in eodem ſubjecto *conſolidatum* fuit, *Hæmorrhoides*, *priſtina* veſtigia relegerunt & *fluxum* ſuum continuarunt: qualia teſtimonia abunde comprobant, quomodo *motus hæmorrhoidales* non modo in *varias* evagentur *regiones*, ſed & varios *affectus* ex parte *peripheriam* corporis *defœdantes*, ex parte *corruptiones*, *protuberantias* & *concretiones* præternaturales inferentes, provocent; quibus concretionibus *intrinſecus* obtingentibus, annumeramus *Polypos*, qui interdum a ſimili *Hæmorrhoidum ataxia* originem trahunt; de qua poſteriori obſervatione *conf. diſp. D. D. Præſidis de Polypo Cordis.*

§. II.

Generalis hæc obſervatio, qua confirmavimus, quod motus *hæmorrhoidales turbati* ad diverſas *cutaneas effloreſcentias* & *excreſcentias* aliquando cauſam ſubminiſtrent, ducit nos ad *ſpecialem* ac notatu dignum caſum, quo cum hanc obſervationem roboramus: fuit Vir, de quo nobis inpræſentiarum ſermo eſt, officio Eccleſiaſtico addictus, annorum 58, temperamenti cholerico-ſanguinei, bonæ conſtitutionis & vegetæ ac robuſtæ naturæ, obeſi & turgide plethorici corporis, appetitu integro inſtructus, diæta plena & alimentoſa fruens, vino etiam Hungarico ex commoditate provinciæ, frequentius utens, cœteroquin etiam hactenus firma & bona ſanitate præditus: hic ante pau-

eos annos conatus *hæmorrhoidales*, attamen occluſos & indolentes experiebatur, qui ab Empirico pro defluxione renali aut nephritica dijudicati & cum fomento, ex radicibus acaciarum parato, tractati fuerant; inde quidem contigit, ut tubercula hæmorrhoidalia disrupta fuerint, unde notabilis ſanguinis quantitas emanavit; poſteaquam vero hic fluxus ſubſtitit, conſecuti ſunt poſt aliquam temporis moram intenſiſſimi dolores nephritici; qui poſt aliqualem remiſſionem & ceſſationem nunc translationem & congeſtionem largam & contumacem ſanguinis intra pectus cum magna hujus oppreſſione & anguſtatione, tandem etiam ſupervenientem ſufficientem hæmorrhagiam narium, hanc anguſtiam reſolventem & connexam ulteriorem congeſtionem intra caput, præcipue in faciem pediſſequam habuerunt, adeo ut patiens noſter ominaretur, naturam hoc conatu alia nunc hæmorrhagica loca ſeligere & intrare, e quibus per narium ulteriorem Hæmorrhagiam copioſum & moleſtum ſanguinem exonerare & deplere queat: aſt nunc ejusmodi translationes in tubercula faciei numeroſa ſanguinolenta abiere, quæ copioſa puris & ſanguinis excretione ſe ventilarunt: aliquando contigit, ut diſtincta macula rubicunda in ſiniſtro narium latere effloruerit, quæ ob deformitatem non modo in loco, quem ſemel occupavit, perſtitit, ſed & ſucceſſive altius protuberavit, ad quam auferendam varia ſpirituoſa adhibita fuerant, licet cæteroquin illa, ut alias fieri ſolet, iterata & forti compreſſione tractata imo offenſa fuerint; ſine mora vero hæc protuberantia in tantam molem accrevit, ut addita *Figura* monſtrat, quæ firmiter pinnis narium adhæſit, dextram narium aperturam penitus occluſit, in ſiniſtro vero orificio exiguum foramen

reſi-

reſiduum manſit, e quo pauca muci narium copia emanavit, & aëris attractio, utut difficulter, adminiſtrabatur & continuabatur: hoc concrementum erat ita grande, ut os totum & ex parte mentum obtegerit & occultaverit, unde reſpiratio aut aëris exceptio per os tanto magis impedita fuit, quemadmodum ſub cibi & potus aſſumptione multæ moleſtiæ & incommoda intervenerant, dum ſemper illud concrementum aut manu miniſtrante, aut ſitu apto & inclinatione capitis removeri debuit: ſubſtantia hujus excreſcentiæ erat carnoſo-vaſculoſa, vaſa ſanguifera in eadem & venoſa & arterioſa aderant; extrinſecus hæc excreſcentia rubicunda comparuit & numeroſis tuberculis verrucoſis inſtructa fuit: in meditullio hujus concrementi latitavit purulenta quædam ſubſtantia, quæ jam in ſaniem inclinaverat, ita, ut ſub diuturniori illius materiæ occluſione facile carcinomatica, aut perfecte cancroſa ulceratio extimeſcenda fuiſſet: interea in ſubjecto afflicto functiones vitales animales & naturales aliquo modo continuaverant, niſi inſolita alvi obſtructio translationes ſanguinis intra caput & in ſuperiores regiones confirmaret & ſuſtentaret, inſuperque hujus concrementi augmentum fulciret, donec tandem patiens conſilium iniverit & capeſſiverit, ut perita ſectione hoc concrementum, quod per tres annos ſubſtitit & in accremento perpetuo continuavit, ſeparetur; quam ſeparationem ego Reſpondens proſpero ſucceſſu divina bonitate adſiſtente, ita præſtiti, ut poſthac non amplius regenerationem ſubierit; ſub ſeparatione non pauca ſanguinis quantitas & ultra unam libram effluxit, præcipue vero e minori arterioſo ramulo impetuoſo ſaliente conſueto motu emanavit; quæ Hæmorrhagia vero facile temperatis & ſecuris

adſtringentibus cohibita & tandem reliqua, ſectione violata, narium ſubſtantia, defenſivis & balſamicis vulnerariis remediis ſine ulla cunctatione & difficultate, conſolidata fuit: attamen poſt hanc curationem, nondum hæmorrhoidalis fluxus recurſum ſervavit, quamvis efflorefcentiæ ſanguineæ in facie & gutta roſacea adhuc perennent: interea nunc patiens prædictus ſplenetico affectu corripi conqueritur, qui per intervalla eximias anguſtias præcordiales in conſenſum ducit, cum reſtrictione ſanguinis ab extremitatibus in interiora & aliquali impallenſcentia faciei tranſitoria, nec non cum memoriæ imbecillitate, licet cœterum nihil aliud morbidum ſubjectum noſtrum detineat: interea diæta, ante notata, continuatur; ubi continuati uſus vini Hungarici in & ſub tali ſtatu memori mente ratio habenda & tenenda eſt: & hæc eſt ſuccincta hiſtorica hujus caſus delineatio, quem caſum patiens conſtanti declaratione & judicio a negotio *hæmorrhoidali* derivat.

§. III.

Poſteaquam hunc affectum quoad ſigna *antecedentia*, *concomitantia* & *conſequentia* deſcripſimus, brevibus nunc illius *cauſas*, harumque *nexum* perluſtrabimus: in præſenti itaque *ſubjecto attentam* utique conſiderationem meretur, corpus robuſtum & valde *obeſum* atque *ſucculentum*, temperamentum valde *calidum*, conſtitutio corporis admodum *plethorica* & *diæta plena*, bona, alimentoſa atque *ſpirituoſa;* ſub quibus cauſis & circumſtantiis, non modo *ſuperfluus* genitus, ſed *quotidiana* commotione atque *orgaſtico* impulſu moleſtior & onerofior redditus fuit ſanguis, ut illius *excretio* motibus *hæmorrhoidalibus*, qui alioquin *hanc ætatem* facilius corripiunt & per vini *Hungarici* crebrio-

briorem uſum citius invitantur, nunc urgeatur; ſiquidem in prædicto ſubjecto illi motus ſatis *fortes* in- & progreſſus fecerunt, qui vero partim per ipſam *nimiam* ſanguinis copiam, qua vaſa *valde* turgefacta & *liberior* ſanguinis progreſſus *per illa* impeditus, aut *affluxus* ad loca *hæmorrhoidalia difficilis* redditur, partim per diætam *ſpirituoſam* nimium *impulſus*, adeoque *prompto* ſuo ſucceſſu hæmorrhoidali aut facili *perruptione* & fluxione privatus fuit, unde *cæci* tales conatus aliquandiu afflixerant illud ſubjectum, qui quoniam *ægrius* ad *perruptionem* pervenerant & eo tandem cum experimento *minus congruo* & ſecuro, ſed medio *adſtringente æquivoco*, imo *accidentali* effectu pertigit, quo *haud* facile ſub *ejuſmodi* circumſtantiis perveniſſet, ni in hoc ſubjecto ſanguis *ſubtilior* extitiſſet, hinc contigit, ut ſub *arduo* illo conatu eluctatorio *totus* proceſſus hæmorrhoidalis valde *alteratus* fuerit & poſt primam irregularem perruptionem impoſterum tenacius *ſubſtiterit*, *proxime* vero motus illi congeſtorii & *eluctatorii* in *renes* tranſierint, quemadmodum alias *Hæmorrhoides* imprimis *externæ* & *cæcæ*, cum *calculo* & *podagra* peculiarem *affinitatem* ſervare ſolent, id quod *D. D. Præſes* fuſius & ſolidius *in tract. de Hæmorrhoidibus* demonſtravit: ob id noſter patiens acerbiſſimis *nephriticis* cruciatibus correptus & vexatus fuit; & dum non modo hic *vicarius* motus hæmorrhoidalis ſine *ſpontanea ſanguinis*, imprimis *ſufficientis*, evacuatione, adeoque incaſſum hactenus tranſiit, dum interdum Hæmorrhoides tales *impeditæ*, *mictu cruento* ſe ventilare ſolent, id quod *D. D. Præſes in diſp. de Mictu Cruento* explicavit, inſuper etiam in noſtro ſubjecto poſt *V. Snem*, in pede inſtitutam, cruciatus illi nephritici

remi-

remiſerunt & Urina inſtar ſeri lactis cum *cruentis* ſtriis referta excreta eſt, ita motus in *præſenti* caſu hæmorrhoidales, *pectus* moleſtis & perquam angentibus *congeſtionibus* occuparunt, adeoque *ſuperiores* regiones invaſerunt; ex qua pectoris regione *in caput* abiere & e *naribus exitum* inquiſiverunt, ita, ut larga *Hæmorrhagia* inde ſecuta fuerit, quæ *pectori* hactenus *afflicto* multum *levamen* attulit: qua via obtenta, *prægreſſa* pathemata *remiſerunt:* interim *tacitæ* congeſtiones, obtenta *ſemel* hac via atque *vicario* actu, quo *urgens* & turgens ſanguinis *copia* ventilata & *imminuta* fuit, continuaverant, *alvus* vero interim cum aliquo *præjudicio* ſtringebatur, quoniam tunc temporis motus humorum *majori* vi *ſuperiores* regiones petebat; inde vero inſuper contigit, ut congeſtio illa *anoterica* magis *obfirmaretur* & a locis *priſtinis* hæmorrhoidalibus per *inverſionem* quandam, in *inſolita* hæmorrhoidalis proceſſus loca tranſiret; ita ut cum Hæmorrhoidibus *ſimile* quid eveniat, quale quid cum *Menſibus* exorbitantibus & in *inſolitas* vias abeuntibus interdum accidere ſolet; teſtimonio *Menſium* & *Hæmorrhoidum* e *naribus* erumpentium, quam ultimam obſervationem *D. D. Præſes in tract. de Hæmorrh. diſp. de inſolitis Hæmorrhoidum viis*, latius commendavit & confirmavit: interea etiam accidit, ut motus illi *hæmorrhagici* ſive *directi*, ordinati & *regulares*, ſive *vicarii*, irregulares & *inſoliti* fuerint, non ſemper ad *actualem* perruptionem contendant & perveniant, ſed in nudo *conatu* excretorio, ſive *congeſtione* & ſanguinis effuſione copioſiori in *certas* regiones, unde aliquando *perfectæ* illæ excretiones procedunt, ſubſiſtant; hinc alia & *velut* nova, ac cum priſtino ſchemate, ut videntur, *nihil* commercii ac *communionis*

ha-

habentia ſpecimina affectuum morboſorum originem trahunt, quæ tamen ſub prudenti & attenta penſitatione & dijudicatione, *eximiam* atque *arctam conſenſionem* tenent & tuentur.

§. IV.

Hic actus, quo evacuationes *ſanguinis* e *conſuetis* & ſemel aut aliquoties ſervatis locis in *inſolita* & *vicaria* transferuntur, neque a *materiali* ſanguinis qualitate, neque *reliqui* corporis diſpoſitione, ſed *ſalutari naturæ* directorio provenit, quo natura *moleſtum* & *ſuperfluum* ſanguinem, qui œconomiæ vitali valde *præjudicioſus* eſt, ad *imminutionem* quandam proſequitur, unde effectus & *conſecutio ſalubris*, qualis ab ejusmodi *depletione* ſanguinis provenit, de prima illius *deſtinatione* & reliqua *formali* ratione teſtimonium perhibere debet, quemadmodum in præſenti caſu non modo ab *Hæmorrhoidum* fluxu aliquale *levamen* obtentum fuit, ſed & illius *emanſionem nephritici* & *pectus* anguſtatorii affectus exceperunt, qui tamen a *vicaria* hæmorrhoidali excretione *per nares* valde *ſublevati* & imminuti fuerant: quoniam in tali *temperamento* & ſub ejusmodi *Diæta* ſanguis ulterius *accumulatus* & *orgaſtica* commotione denuo *moleſtus* redditus fuit, ita priſtina molimina *hæmorrhagica antiqua* relegerunt veſtigia; hinc *congeſtiones* frequentius caput, imprimis *confinia* narium, imo ipſas *nares* occuparunt; quoniam vero *hujus* actus hæmorrhagici, per *nares* perficiendi, *minus adſueta* fuit natura, ipſe etiam frequentior *orgaſmus* ſanguinis, per *vini* potum concitatus, *æqualem*, directam & *proximius* in vias *congruas* deſtinatam aut dirigendam congeſtionem impedivit, *facies* vero ſubjecti alias *carnoſa*, ſucculenta & ad *largius* aſſumen-

 dum

dum hunc ſanguinem, *orgaſtico* motu impulſum, *plus* apta fuit, ita loco *iteratarum* narium Hæmorrhagiarum *intra cutem* faciei ſanguineæ congeſtiones abierunt, quæ illico ob nimiam *impletionem*, etiam numeroſam & ſparſim factam *ſtagnationem* ſanguinis generaverant, quæ poſthac aliquali *ſanguinis* & *puris* excretione ſe *exoneraverat*; quippe qui *poſterior* proceſſus iterum in *ſubſidium reſtitantium* narium Hæmorrhagiarum *vicario* novo modo inſtitutus fuit, dum *ſanguis*, ſi non ex *uno* loco, velut *naribus*, tamen ex *pluribus* tuberculis, ſi non *multa*, tamen *aliquali*, copia, ſi non *unico*, tamen *repetito*, actu ejicitur, adeoque iterum *aliquali* ratione & modulo natura hunc ſcopum *imminuendi* ſanguinem aſſequitur: Sicut alias exempla *inſolitarum* talium ſanguinis evacuationum, ex ejusmodi *cutaneis* protuberantiis conſtant *conf. Smetius miſcell. p. 509. de ſanguine ex verruca molli in morem venæ ſectæ ſponte ſaliente.* Ejusmodi *effloreſcentias* cutaneas ſanguinolentas alioquin *orgaſmi* ſanguinis admodum promovent, qui non modo Maſſam ſanguinis in ſuis *vaſis* turgefaciunt, ſed & in *peripheriam* cutis *valido* motus gradu impellunt & projiciunt, qui *impetuoſus* motus ſub concurſu reliquæ *congeſtionis* eo facilius tales *ſuperficiales* ſtagnationes excitat; Et quoniam communiter facies de largiori *lymphæ* affluxu & commeatu participat, hæc vero cum ſubſtantia *mucaginoſa* ad formationem talium *concrementorum* plurimum contribuit, ita in præſenti caſu contigit, ut *tuberculum* tale ſanguinolentum, tam per *ſpirituoſa* media, quam per *aliam immoderatam* tractationem irritatum, *ulteriori* ſanguinis & lymphæ *affluxu* ſuſtentatum & ad *majus* tale concrementum promotum fuerit, in quo, velut in *novo receptaculo* aliqua *ſanguinis*

copia

copia aſſervata, & in ejusdem majorem *amplificationem* & accretionem applicata fuit; in quo proceſſu idem contigit, quod in moralibus ſæpe accidere ſolet, ubi ab uno devio in plura conſequentia datur progreſſus: quale quid in præſenti caſu obtigit, dum exorbitatio e locis *hæmorrhoidalibus* in *renes*, ex hiſce in *pectus*, inde in *caput* & *nares*, porro in *faciem*, ex *actualibus* ſanguinis profuſionibus, in *ſtagnationes* ſanguinis, ex hiſce in *concrementa* ſanguinea ſucceſſit; quæ *variantes* operationes ex palmario illo fonte proceſſus *hæmorrhoidalis* proveniunt, velut hactenus in *hiſtorica* & *cauſali* explicatione ad ſenſum demonſtravimus: *Parallelus* caſus ante quindecim annos *Dn. D. Præſidi* oblatus fuit; ubi in Sileſia Parochus quidam 30 annorum Sanguineo-Melancholicus ob frequentiorem uſum vini Hungarici Hæmorrhoidarius redditus, qui vero incongrua Diæta hoc hæmorrhoidale negotium turbavit, abhinc narium Hæmorrhagias, quæ in pueritia ipſi familiares fuerant, repetitas expertus fuit, quas vero utpote in officio ſuo moleſtas & haud tolerandas æſtimavit & cohibuit: inde tuberculum ſanguinolentum in extrema narium ſuperficie obtinuit, quod frequenti compreſſione adeo irritatum fuit, ut in majus concrementum tranſierit: id ipſum vero dum V. Snes repetitæ in pede inſtitutæ, Hæmorrhoides denuo revocatæ & in ordinem deductæ, eidem concremento hirudines adhibiti & tandem deſiccativa remedia extrinſecus, nec non revulſoria alia adminicula applicata fuêre, iterum ſuceſſive evanuit, licet jam in ſatis magna mole extiterit: recenſetur etiam memorabilis caſus in *A. N. C. dec. 2. an. 8. obſ. 226.* de *hyperſarcoſi in facie & naſo, ex narium hæmorrhagia*

gia ſuppreſſa. Quales obſervationes itaque tituli noſtri veritatem & firmitatem ſatis ſuperque tuentur & offerunt.

§. V.

Haud tamen penitus ſicco pede præterimus *dyſcraſiam quandam*, quæ absque dubio in præſenti ſubjecto in *humorum* maſſa præſto fuit, ad quam ratio *Temperamenti* & *Diætæ* contribuit, qualis *abuſiva* quadam denominatione vulgo quidem denotatur, & *ſcorbuticæ* intemperiei esſe exiſtimatur, quemadmodum *plebejo* ferme more indiscriminatim ſæpe quælibet & *efflorescentiæ* & defœdationes *cutaneæ* ſcorbutico inquinamento imputantur : quamvis quidem haud proprie *ſcorbutica* infectio in noſtro patiente præſens fuerit, attamen *communis acris ſalſa ſulphurea* intemperies facile agnoſci & demonſtrari poteſt; ſiquidem in temperamento calido & in *iracundos* affectus animi prono, ſub *diæta ſpirituoſa* vinoſa, ſub *anomaliis* hæmorrhoidalibus & inſolita *alvi obſtructione* facile impuritates *acres* ſaliæ, *bilioſæ copioſius* generantur, *diutius* aſſervantur, *inſufficientius* per *colatoria* abdominis organa a maſſa ſanguinis & alibi ſeparantur, proinde coacervantur, & largius *in humores* deferuntur, qui, ab iisdem plus inquinantur, & in temperie ſua alterantur: interea hæc *vitioſa* Maſſæ ſanguineæ qualitas, haud *principalem* affectus cauſam conſtituit, ſed tantum accidentia, & *ſymptomata* præſentia *exacerbat*, aut *nova* convocat; quemadmodum *ſanguis* & *lympha* talis in ſtagnationem & ſtaſin converſa fibrillas *nerveas* ſtimulat, *ardorem* & *pruritum* auget, affluxum & *congeſtionem* in loca, ſemel affecta, ulterius allicit & excitat, imo tandem ſuperficialibus *ulcus-*

culis

culis exorientibus anſam præbet; ſiquidem præter *talia* ſymptomata, quæ in noſtro ægro obvia fuerant, etiam in *meditullio* prædicti concrementi nunc initia alicujus *corruptionis* invaſerant, quæ facile ſub levi mora in *carcinoma*, aut actualem *cancrum* degenerare potuerant: ſicut itaque in *reliqua* facie hæc *acris* ſanguinis intemperies ad *conſtantes* & *pertinaces* congeſtiones contribuit, ita *idem* præſtitit in ſemel genito hoc *concremento*, quod *accrementa* ſua ex *parte* a tali *vitioſa* ſanguineæ maſſæ craſi obtinuit. Proinde conſequens Hæmorrhoidum *retentio*, motus hæmorrhoidalis *evagatio* in vias urinarias, diureſeos ſub *nephriticis* cruciatibus *immutatio*, alvi inſolita *obſtructio*, non modo *ulteriorem* proceſſus hæmorrhoidalis *declinationem*, ſed & *regularis* motus ſanguinis progreſſivi *alterationem*, nec non *eluctatorii* motus ſanguinis in *ſuperiores* regiones *translationem*, ſubinde *maſſæ* ſanguineæ continuantem *inquinationem*, reliquarum evacuationum *ordinariarum* præjudicioſam *perturbationem*, adeoque totius *œconomiæ* vitalis ſingularem *inverſionem*, confirmant: unde mirum eſſe haud poteſt, cur ſub tali *multiplici* alteratione motus illi *exorbitantes* hæmmorrhoidales tanta *pertinacia* & *præcipitantia* continuaverint, imo in ipſo capite ſub *diverſo* ſchemate tam *moliminum* excretoriorum, quam *conſectariorum* morboſorum, velut *ſtagnationum* & *tuberculorum* ſuperficialium, ſeſe exſeruerint: quemadmodum huic *delicato* proceſſui *hæmorhoidali*, æque ac *Menſium* negotio, familiare eſt, ut facile *exorbitantes* motus & *inſolitæ* viæ, ad ejusmodi ſanguinis excretionem ſpectantes, innoteſcant: ſi itaque juxta obſervationem medicam *inſolitæ* Hæmorrhoidum *viæ*, inſo-

ſitæque *excretiones* conceduntur, & negari haud poſſunt, ita etiam inſolita *molimina* & inſolita connexa *conſectaria*, inſolita *producta*, inſolitique *effectus* & eventus concedi debent: imo aliàs *Hæmorrhoidalibus* motibus, impeditius aut *turbulentius* procedentibus familiare eſt, ut in *excreſcentias* aut *protuberantias* ſecundum *Galeni* denominationem, modo *verrucales*, modo *morales*, *uvales* & *veſicales*, in *mariſcas*, *ficus*, *thymos*, *condylomata*, abeant, præcipue in locis *vaſculoſo-membranoſis*, & paulo largiori *lymphæ* affluxui ſubjectis; qualia ſunt aut *hæmorrhoidalia*, aut etiam in *facie* obvia: ſicut paſſim authores talium *excreſcentiarum* hæmorrhoidalium mentionem faciunt. *conf. Fabr. ab Aquap. in operat. chirurg.* ubi de *Hæmorroid.* tractat, *Rhodius Cent. 2. obſ. 94.* neque etiam *aliæ* ſingulares *viæ* aliique *modi* evacuandi ſanguinem in hiſtoria medica incogniti ſunt, ſicut in noſtro caſu partim e *tuberculis* faciei contigit, partim ubi ſanguis in hoc *concrementum*, velut in peculiare *receptaculum* collectum eoque translatum fuit: *conf. Wepferus in exercit. de Apoplexia p. 230.* ubi *de macula atro rufeſcente, ſingulis annis ter quaterve ſanguine cum ſaltu ſua ſponte rumpente*, obſervationem profert: huc ſpectat obſervatio *Smetii* ſuperius allegata.

§. VI.

Ex hactenus dictis nunc facile inclareſcit, quod præſens concrementum ſub peculiari *naturæ directorio* ſubſtiterit; & licet ad illius *ortum* ſtagnatio *lymphæ* & *ſanguinis* in naribus *anſam* præbuerit, tamen reliqua ejusdem *textura* carnoſo-vaſculoſa teſtatur, quod ſub ſingulari etiam *modificatione naturæ*, poteſtate & diſpoſitione extiterit, quando *ſuperfluus* & *moleſtus* ſanguis, nunc *retentus*

&

& facili ac legitima depletione & *excretione* deſtitutus, eo *impenditur*, ne intrinſecus in *mobilioribus* & *ſenſibilioribus* partibus moleſtias ſuas creet: ad hoc itaque inſolitum & *vicarium* naturæ inſtitutum hactenus *congeſtiones* humorum abierunt, quem *affluxum* etiam partim adhibita *ſpirituoſa* remedia, partim crebriores concrementi *contrectationes*, partim *ſollicitudo* anxia de tali deformante concremento animum affligens & detinens, adjuvarunt, & confirmarunt: de qua *poſteriori*, videlicet *ſollicita* & *anxia* agitatione & cura tenendum, quod eadem *in genere* ad certos effectus alliciendos & *accelerandos* multum conferat, ſicut alioquin *vis imaginationis* in acquirendis, promovendis & removendis talibus concrementis ſatis *efficax* & operoſa eſt: quamobrem tales excreſcentiæ *judicioſe* & *circumſpecte* tractandæ, quoniam ſub *ſenſibili* directorio & *protectorio* comprehenſæ ſunt, ut facile *immoderatus*, contumax & impetuoſus *affluxus* humorum eo ruat, & periculoſam *inflammationem*, aut pernicioſam *corruptionem* cancroſo-ſphaceloſam cauſetur, quæ tanto facilius irruit, quo magis reliqua *maſſa ſanguinea* dyſcraſia quadam ſuſpecta *inquinata* eſt: quando etiam ex *diæta* & *morum* regimine *illæ* cauſæ, quæ *præcipue* ad tale concrementum contribuerunt, *ulteriori* progreſſu *commoventur*, & velut novo *ſupplemento* excitentur, tunc *effectus*, qui iiſdem cauſis nititur conſtanter *augeſcit* & *increbeſcit*, id quod in præſenti caſu cum diæta *plena* & *ſpirituoſa* contigit, ſub cujus continuatione, hoc malum *conſtantes* progreſſus & alacria *incrementa* fecit: Interea tamen in tali *evagatione natura* humana haud *omnimode defendenda*, ſed in *erroneo* hoc concremento *culpanda* eſt;

id

id quod poſthac variis arduis *incommodis* anſam dedit, dum non modo ulteriori *ordinis* vitalis *turbationi*, legitimarum excretionum *perverſioni*, motuum in vias *inſolitas* evagationi & *degenerationi* ſtimulus fuit, ſed etiam præter *monſtroſam* deformationem, *reſpirationis* liberum ſucceſſum, & *purificationem* capitis per *nares* valde impedivit, adeoque ulterioribus aliis *connexis morboſis* pathematibus occaſionem ſubminiſtravit: neque hæc contingentia tantum in *admirationem* duci merentur, ſiquidem anima hominis in *moralibus* aberrationibus ſæpe ex *uno* errore in *plures* alios *connexos* delabitur, qui interdum *pernicioſum eventum* nanciſcuntur: quare eadem anima tam in *moralibus*, quam *vitalibus* exorbitantiis *correctione* & *manuductione* indiget, quo iterum in juſtam & *ſalubrem* viam revertatur, neve in errore *perſeveret*; propterea tamen *erroneæ* actiones non *irrationales*, aut *fine* quodam *abſolute* deſtitutæ ſunt, ſicut in hoc præſenti caſu *concrementum* quæſtionis *vicario* quodam modo cum *hæmorrhoidali* proceſſu cohæret: Quo *diutius* porro motus *excretorii* a *ſolitis* & congruis viis *deflectunt* & *evagantur*, eo *difficilius* prægreſſæ *ſalutares* excretiones *in ordinem* duci poſſunt; in qua qualitate iterum *convenientia* motuum *moralium* & *vitalium* inclareſcit; dum diutius continuati *mali* mores *ægrius* & *tardius* corrigi poſſunt: ex qua circumſtantia iterum *rationali* & ſolido argumento atque fundamento demonſtramus & confirmamus, quod in hujus *concrementi formatione* & continuatione operoſa & *moderatrix* fuerit *natura* humana.

§. VII.

§. VII.

Paucis adhuc placet *Practicæ* directionis ejusmodi concrementi reminiſci: quamobrem *ſuborientibus* talibus excreſcentiis præternaturalibus longiori *cunctatione* indulgere *haud* convenit, ſed antequam *firmiores* & *craſſiores* radices illæ capeſſant, iisdem *congruo* modo reſiſtendum eſt; cavendum tamen erit, nè *ſubito* & repente *repellantur*, reprimantur & exſiccentur, quando aut *in genere* corpus *nondum* præparatum, aut *cauſa* illarum *principalis* nondum rite tractata fuit: porro vitanda ſunt *craſſa*, potentia, minusve correcta *corroſiva*, neque etiam *actualia* cauteria *promiſcue* adhibita, proſunt, præcipue ſi concrementa *mole* ſua admodum *accreverunt*, ubi *magna*, *ampla* & valde *profunda* cauteriſatio, facile periculoſas congeſtiones & *inflammationes* cauſatur, *ſuperficiaria* vero, ut inſufficiens haud facile *reliqui* concrementi *mortificationem* & exſiccationem infert: *ſuſpecta* mercurialia ejusmodi caſui & affectui *haud* adæquata ſunt; neque etiam *ſpirituoſa*, *ardorem* in cute inferentia conducunt, quæ præſentem humorum *affluxum* magis exacerbant: *unguinoſa*, pinguia, poros valde obſtruentia ejusmodi concrementa *vix* perferunt, ſed eo diſponunt, ut *citius* in majorem molem accreſcant, *ſpecialem* & in loco affecto maxime præjudicioſam *dyſcraſiam* concilient, *intumeſcentiam* & humorum *affluxum* magis augeant: neque *exſiccantia*, ſi corpus antea *non rite* præparatum fuit, *fugitiva* applicatione conducunt: Quare in *poſitiva* cura præſenti caſui proficua fuit *repetita mitior* laxatio, partim ad ſubtrahendas *primarum viarum* impuritates, partim ad *avocandos* motus congeſtorios a *capite*, partim ad conciliandum

ordinem, cum excretione *alvina* obſervandum, qui aliquandiu *turbatus* & impeditus fuit: pro hac *laxatione* adminiſtranda, conveniunt rhabarbarina, mannata & *correcta* aloëtica: quæ *poſteriora* cum præparatis & emendatis helleborinis, devios & *deflectentes* motus *hæmorrhoidales* iterum *invitare* adjuvant: deinde conducunt *interne* motus hæmorrhoidales, *extra viam* ſolitam & *regularem* procedentes, *mitigantia*, lenientia & ſi neceſſitas poſtulaverit, *ſecurius* ſedantia: & pro hac indicatione adminiſtranda *illa* conſilia & auxilia conducunt, qua paſſim alibi in diſpp. *de Hæmorrhoidum anomaliis*, *de Hæmorrhoidum inſolitis viis*, *de Hæmorrhoidum ſuppreſſionibus* a *Dn. D. Præſide* commendata proſtant: Ad ipſum tale concretum *auferendum* conducit tempeſtiva motuum *hæmorrhoidalium* invitatio & *revocatio* in loca hæmorrhoidalia, *matura* excreſcentiarum talium inchoantium *diſcuſſio*, quæ tamen per *concentrata ſpirituoſa* & *oleoſa*, neque etiam per conjuncta *nimium* lenientia & relaxantia perfici *haud* debet; unde emplaſtra de ammoniac. ſantalin. cum maſtich. camphor. minio mixta non niſi *per intervalla* apponenda ſunt, quibus aliquando parca quantitate *ſulphur* & *ſal ammoniac.* commiſcere licet; in *ambitu* conveniunt *defenſiva* mitiora *exſiccantia*, & diſcutientia: Si concrementum tale *majus* fuerit, tunc minus facile *ſympathetica* quædam cura, ac in *minori* excreſcentia, exoptatam opem promittit: alias cura per *peritam* ſeparationem & *ſectionem*, qualis in *præſenti* caſu adhibita fuit, ſub *dextra* directione *citius* procedit: ſub quali operatione commendamus, ut *prævia V. Sne* in pede, *ſanguinis* effluxio e loco effecto *ſufficiens* concedatur, *neque cito* compeſca-

peſcatur; id quod tanto magis in *ejusmodi* ſubjectis obſervandum eſt, quæ cum præſenti, ratione *prædictarum* circumſtantiarum, conveniunt: ſub cura *interne mitiora laxantia, temperantia,* & reliquas *ordinarias* excretiones allevantia conducunt: *externe defenſiva* & temperata *balſamica* conſolidationem inciſæ partis promovent: quando pariter in certis ſubjectis *infenſa dyſcraſia* humorum præſto eſt, quæ reliquam curam *impedire* videtur, tunc pro illa corrigenda convenientia remedia proſunt, quæ vero ſpecialiori ſtudio hoc loco, ubi *brevitati* ſtudemus & *principaliori* ſcopo ſatisfacere cogitamus, allegare haud lubet: ſuffecerit hactenus *titulo* noſtro quoad *fundamentalem* diſquiſitionem ſatisfeciſſe: quamobrem in ſuccincta hac præſentis caſus explicatione ſubſiſtimus: reliquas ſpeciales connexiones & applicationes in & ex hoc caſu inſtituendas & formandas, quibus volupe eſt, & exercitatis ingeniis relinquimus: DEO devotiſſimas tribuimus grates, quod in hoc labore benedictione ſua nobis annuere, eundemque ad hanc metam promovere voluerit; quem humillimis imploramus precibus, quo hanc tractationem in reliquo uſu medico ſalubrem eſſe efficiat, eandemque cœleſti ſuo auxilio ita adjuvet, quo exoptatus ſemper illam coronet

F I N I S.